

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.7

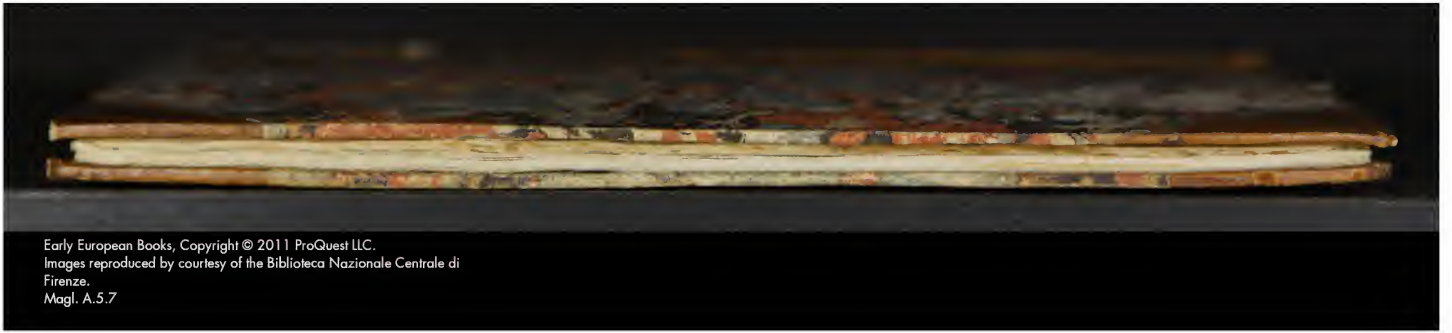

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.7

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.7

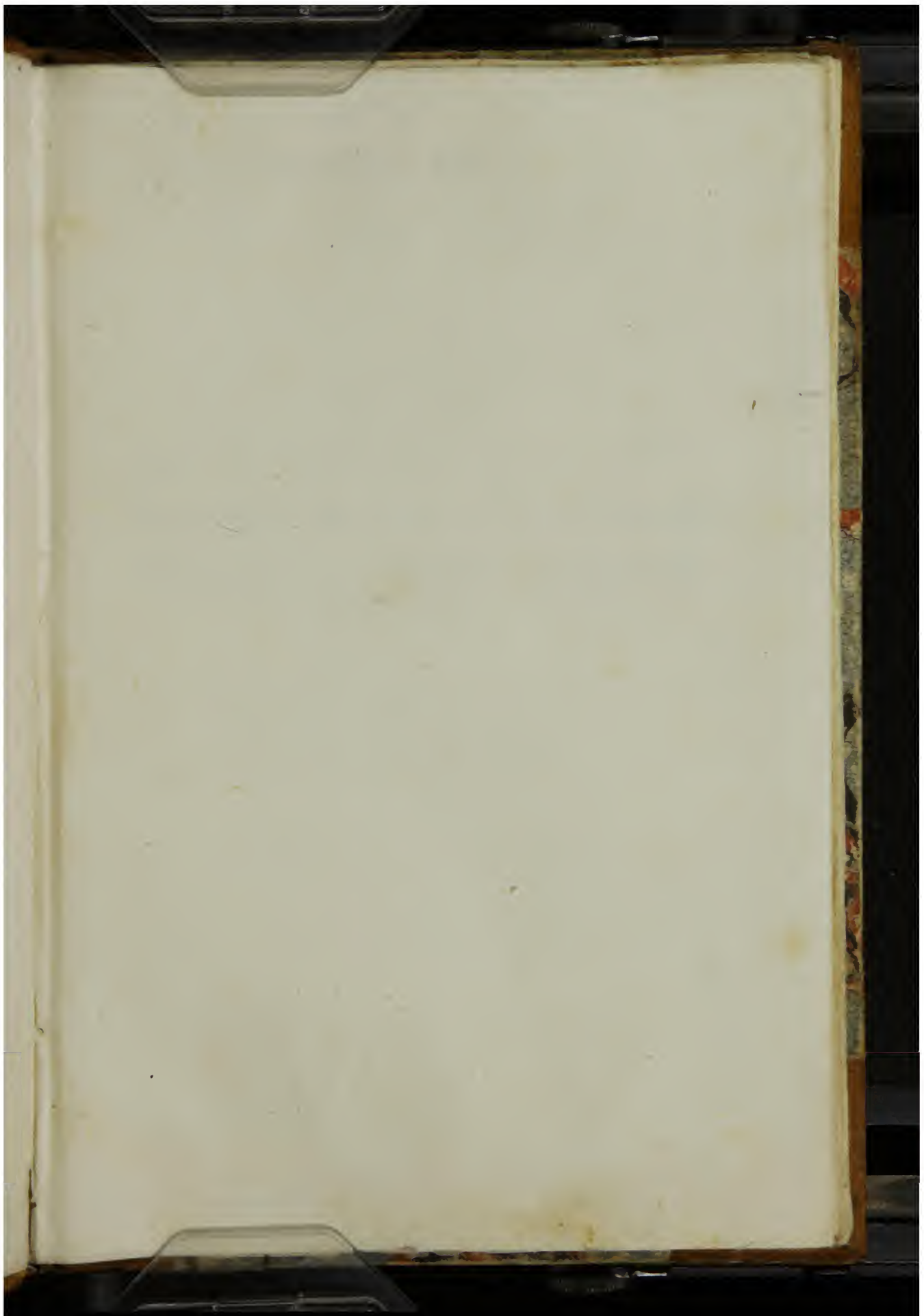
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.7

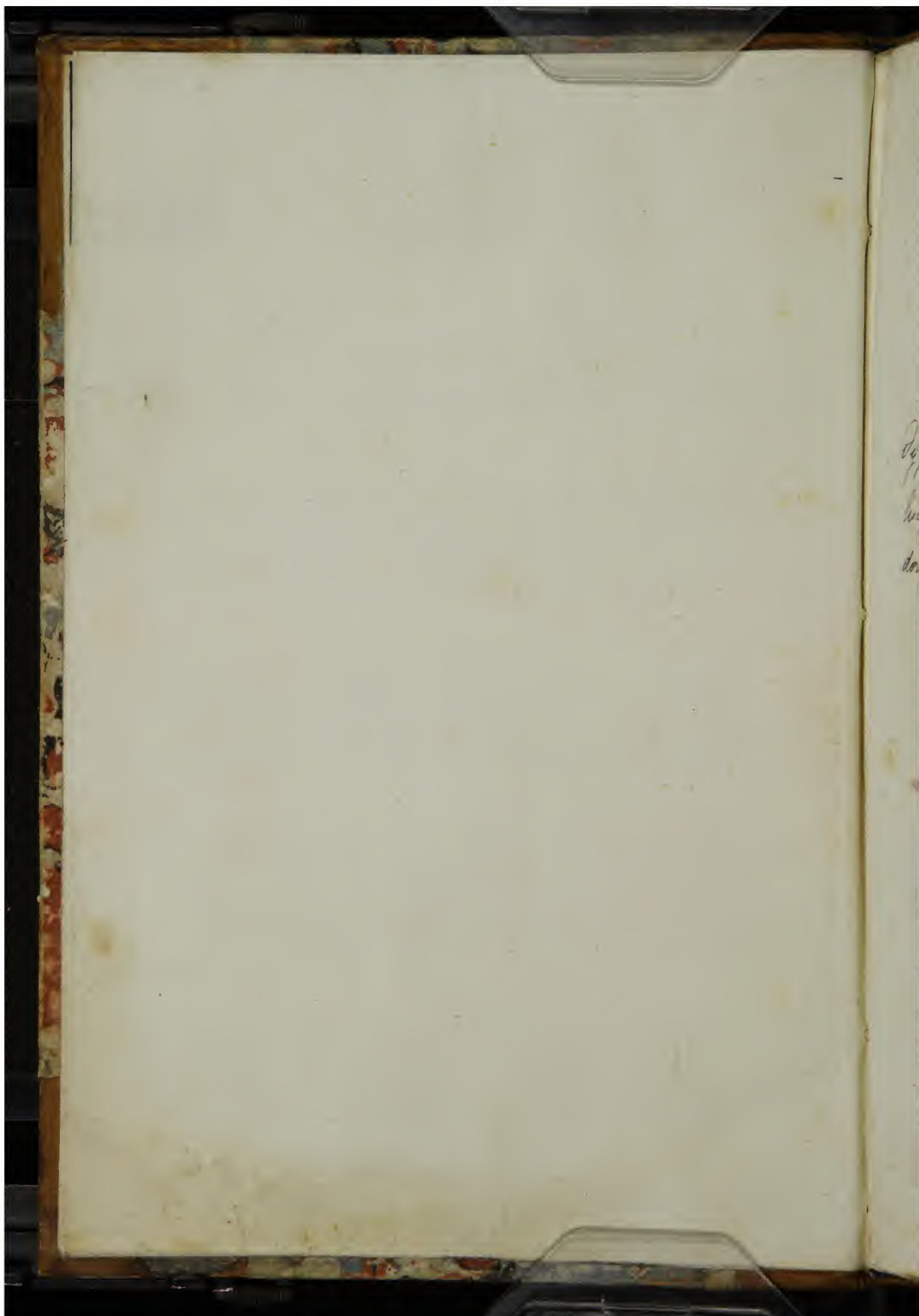
INCUNABULI

A
5
7

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

A. 5. 7

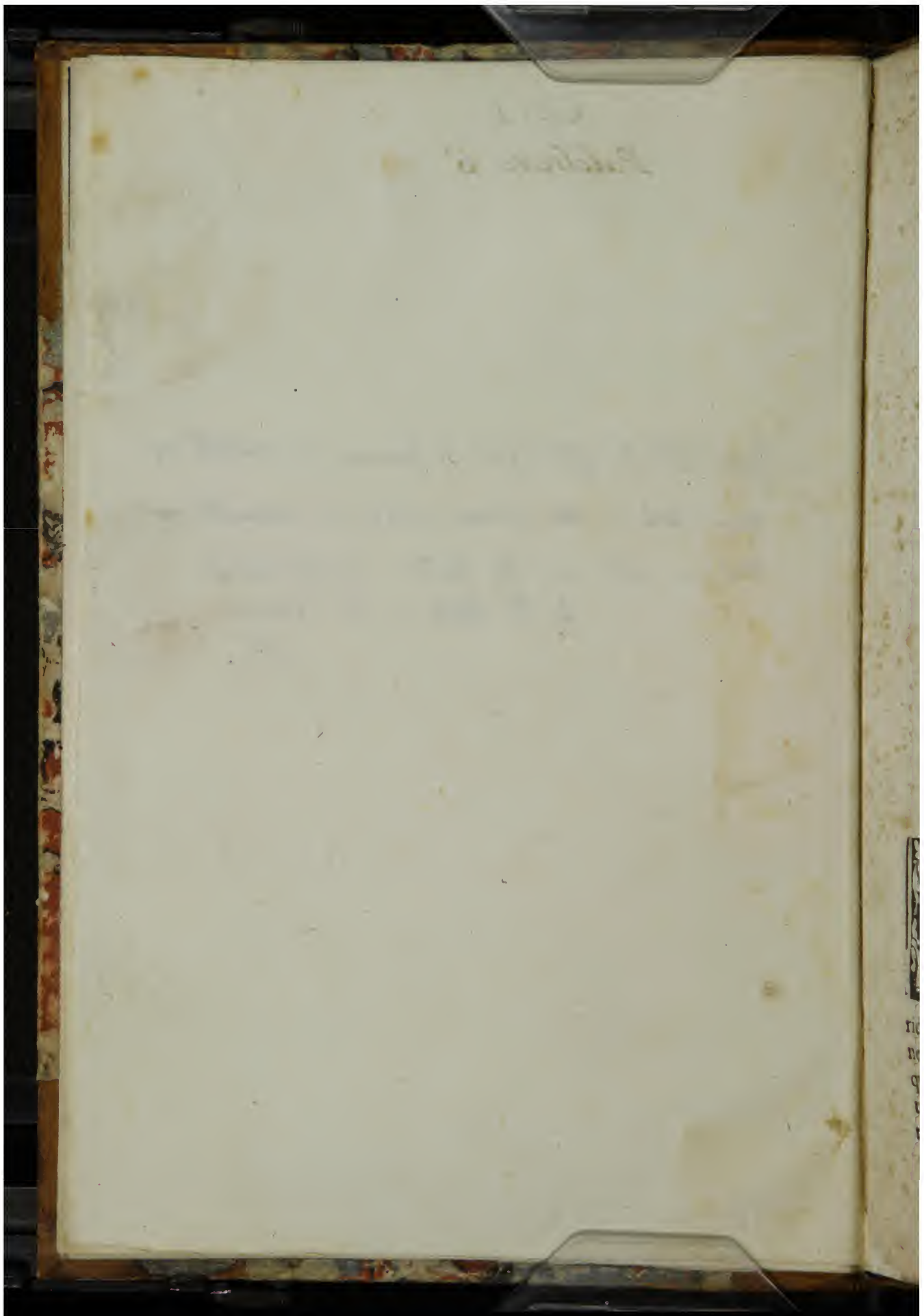

CL. I
Palchetto 6

Oggi, 27-2. 1935. XIV L. Trovavo in questo re-
gione solo i due primi fascicoli elencati nel
dorso, e cioè: a) A. Dati - E. Gaudenzi.
b) P. Plati - De Cesare.

2.

Augustini Dattiscribe senensis Elegantiolae feliciter incipiunt.

Redimus iandudum a plerisque uiris etiam disertissimis persuasi tum demum artem quempian in dicendo non nullam adipisci si ueterum atque eruditorum sectatus uestigia optima sibi quisque imitandum proposuerit. Neque enim qui diutius in Ciceronis lectione uersatus sit non esse in dicendo & ornatus & copiosus poterit. Nam & horridiora crebrius consecrati ipsi quoque aridi ieiunij & inculti fiant necesse est. Lecti tanti igitur mihi Ciceronis uolumina quem eloquentie parentem merito appellauerim pauca annotatione digna uisa sunt quibus si utemur uulgari sermonem aspernati ad eloquentem orationem proximius accedemus. Sed tamen id in primis quisque admonendus sit quod rhetor diligentissimus & insignis orator

A

Fabius Quintilianus de orationis partibus dicere consuevit. Neque enim leges sunt oratoris quodammodo ueluti immutabili necessitate consti-
 tute nec rogationibus ut idem dicebat. nec plebiscitis facta sunt
 ista precepta. Sed ut in statuis picturis poematis ceterisque in ex-
 ordinanda quoque uiri eloquentis oratione plurimum semper deco-
 ris ac uenustatis habuit uarietas. Atque quot dici solet cauendum
 tenendumque illud est ante omnia ne ars ulla dicendi si fieri potest es-
 se uideatur. Hec igitur lex prima sit commutationis uarietatisque ^{quod}
 auditorum aures non difficillime iudicet. Hoc igitur facto fundamen-
 to per pauca deinceps scribam amice suauissime que & si non semper
 ut plurimum tamen his rationibus seruanda tibi erunt. Sed iam nostri in-
 stituti nascetur exordium. Plerumque. n. q. oratorie artis floribus ac fa-
 leratis ut aiunt studet uerbis uerbum contra tritam uulgatamque gram-
 maticorum consuetudinem quod in calce absolute orationis locari con-
 suevit id illi potius coaptant in initio quod omnino tibi fiet manife-
 stus exemplo. Scias plenam orationem constare tribus partibus quod super-
 positum ut eorum ipsorum uocabulis utar. quod uerbum. quod apposi-
 tum uocant. Dicunt igitur grammatici Scipio africanus deleuit car-
 thaginem. ornatioris uero eloquii homines potius conuerso utuntur or-
 dine Carthagine. Scipio africanus deleuit illi. n. Cicero famili-
 ariter utitur. P. Lætulo. Hi uero. p. Lætulo. M. C. familiariter utitur.
 Quibus plane exemplis patere arbitror appositum primum in orati-
 one. suppositum medium. nouissimum uero locum uerbum tenere. Sed &
 siquid per grammaticorum more post appositum situm erit id initio ora-
 tionis poni solet cuius rei exempla subnectam. Scipio emilianus euer-
 tit numantiam urbem opulentissimam hispanie. Hispanie opulentissi-
 mam numantiam Scipio emelianus evertit. Non ignoras esse multa
 genera epistolarum. Epistolarum genera esse multa non ignoras. Ly-
 curgus condidit sanctissimas leges lacedemoniis. Lacedemoniis le-
 ges sanctissimas Lycurgus condidit Multaque consimili ratione. Apposi-
 tum igitur plerumque per incipio ponitur suppositum medio fine uerbum
 ut Ariopagum. Solus salaminus primum constituit. Ceterum diuersis &
 ordinibus & locis locade partes sunt per aurium iudicio quod quidem solus
 usu comparatur. Iam uero de aduerbiis que sunt ueluti adiectiua uerborum
 dici potest passim ubiuis loci ponenda esse. ubi demum aptius congrue
 uisa fuerint modo in principio. modo in fine. modo inter utrumque. Qua in
 re diligenti est utendum consilio. sed prope uerbum frequenter uenusta
 reddunt orationem. ut. F. Maximus ante alios fortiter atque animose pu-

gnabat. C. Leli⁹ Scipiōe familiariter utebat. Clemētissim⁹ Cesar humaniter ignoscebat. nunc ad reliq. Prepositiōes per pulchre iter substantia hanc atq3 adiectia noia iteriaciunt. ut ferece i agro ornatissimo i loco maxias ad res hanc. ob cam iustis de causis aliaq3 hmōi cōplura. Nec ppositiōes solū sed alia pte rea hmōi. nunc sumem⁹ exēpla. Maxia in repu. diligētia magna i parētes pietas incredibilis in oēs ciues obseruantia. sūma i hospites liberalitas. Atque ēt iter duos casus pulcherrimū puta noiatiuos duos ali bd cōtinue ponitur. Oia reipu. iura cōstantes militū animi imania sceleratorū hoīm flagitia. Et ecōuerso etiā cōstituta ac transposita oīo plurimū exornat. ut hui⁹ claritudo uiri. huius qrites auctoritas loci. Venuste ēt plerūque adiectm nomē pcedit substantm. ut tua dignitas optia uirtus diuinū ingenium exq̄sita doctrina. Magni etenī refert quo loco queque dictio sita sit. Qd̄ testatur Boetius i his cōmētariis quos Aristo. libz cōscribit. ubi & Ciceronis & Virgilii exēpla ponit. Boetii autē ipsius hec uerba sunt. Etenī ad cōsumationē orōnis spectat maximū differt quo uerba & noia p̄dicatiōis sue ordie pferuntur. Multum. n. iūterest in eo qd̄ ait Cicero ad hanc te amentiam natura pepit. uoluntas exercuit. fortuna fuauit. ita dixisse ut dictum ē an ita. Ad hanc te amentia pepit natura. exercuit uoluntas fuauit fortuna. Sic. n. minor ē sentētie magnitudo minusque i ea lucet id quod si sic cōponatur eminet. & sese ēt uolentibus hoīm auribus animisq3 patefacit. Rursus cū dicit Vir. paucique iponere morē potuisset seruare metū si ita dixisset. Morē que imponere paci. sed esset debiliior sonus nec eo actu uersus tam preclare ut nunc cōpositus duceretur quod idē non est ap̄d dialecticos. Hec Boetius. Nunc ad reliqua.

Negatiua dictio apte in calce orationis ponitur ut prestantiorem te uidi neminem. Scipione clariorem in bellicis laudibus inuenies neminem. Tua erga me beniuolentia tuo in me animo gratius est nihil. Qui te ardentius amet habes neminem.

Sed possessor antequam possessio. Optimi uiri diuitie.

Prestantis uiri uirtus. Prudentissimi hominis consilium.

Quid vō pulchri⁹ quā si p gerūdiiis q sic appellāt utimur gerudiis nōib⁹. attritū a id Prisciani exēplū. Vei cā amādi vtutē

Veni amāde vtutis cā. Grā gerēdi bella gerēdoz bella gerēdoi

A ii

rum bellorū gratia. Ad amplexandā uirtutē magisquā ad amplexandū uirtutē que una preceptio optima est. crebrasq; apud Marcū Tuliū aliosq; eloquētes uiros fuit semp obseruatio. Nūc autē multa conficiā que si diligēter aduerteris. haud parū latino oratorūq; cōducentē eloquio. sed id mihi in primis aīaduerrendū uidetur ut cū tria fuerint. antecedens. cōsequēs. & eorū mediū relatiuū nomen si sit id consequēs uel homīis uel rei cuiuspiā propriū nomē tum relatiuū consequēti semp cōgruat. alioquin nō latina oratio fit. sed a doctissimorū hominū consuetudine aliena. Alias potest cum alterutro conuenire. si non consequatur. propriū nomen.

¶ Quā rem facile exēpla declarāt & priscorū auctoritates complures. M. Cicero primo tusculanorū questionū Studio sapientie. que philosophia dicit. & sexto de republica. Consilia cētusq; hominū iure sociati que ciuitates appellātur. Atq; iterū ex illis sempiternis ignibus que uos sydera & stellā nūcupatis. Salusti quoq; illud tritū est Est locus in carcere quod tullianū appellatur. innumerabilia in uetustis codicibus id genus inuenies. Nec id grāmatice artis uitiū est quod quidē ignari litterarū arbitrantur. Sed & nos adhuc aliquid exemplorū afferamus. Preclarū est opus Ciceronis. qui Cato maior dicitur. Nā quod Cato maior dicitur. nō latine pfertur. cōsimiliterque urbis uisceribus cōsulendū est qui sunt ciues. pditi uiri ex urbibus pellēdi sunt que est & ciuitatū pernities. & sentina dedecoris.

¶ Plerūq; igit relatiuū nomen cū eo concors est quod sequit illud quoq; inspectādum est. nā cū tria existent. quorū tuū relatiuum nomē sit. frequētissime eorū duo in eiusdē casus exitu cōueniunt. Nā ut exempli causa dicā aliquid siquis hunc sermonem ptulerit. Liber in quo de uirtute agitur preclarus est rectus atq; ornatius dixerit. In quo libro de uirtute agitur preclar⁹ est concordāt nāq; eo casu ex tribus duo illa que maiori cōcinnitate iuncta sunt. Aliud iterū exemplū huic sermoni sit. Quas mihi litteras ad me iocunde fuerunt. Sermonē quē audistis nō ē meus. Quā extimas Demosthenis orationē. Eschinis est. Atq; huius sermonis crebrū inuenire poteris apud ueteres usum. M. Tullius primo de officiis. Quorū autē officiorum precepta traduntur ea quamq; pertinent ad finē bonorū. Vir. Maro in eneid. Urbem quā statuo uestra est Terentius in Andria. post hac

3
quas faciet de integro cōcedias spectāde an exigende sunt nobis prius. Idē. populo ut placerent quas fecisset fabulas Idē. Quas credis esse has: nō sunt uere nuptie. Atque eiusmodi sermo plurimum exornat.

EId quoq; annotatu dignissimū ē ut cū positiua uelim⁹ augere nōia. his p ppositū accedat Cicero in epistola ad Curionem. Carus eque sis & plucundus: ac fuisti patri Idē de oratore in primo. p beati quinte illi uideri solēt. Terētius in Eunuchō. ppulchra uero dona haud nostris similitudinā pergratū ualde gratū significat: & in oratiōe lepide psonat. At suplatiuis multo lōge & quā aduerbia pponimus idq; sepe numero ppulchrū uideri solet ut lōge amantissimus nostri. Multo oīm fortunatissimus & ago tibi quam maximas gratias.

CCompatiuis uero uel multo uel longe pponi solet ut iustitia multo preest ceteris uirtutibus: & Socrates longe alīs philosophis sapiētior illud nequaquā omiserimus. Cū. n. nōia quepiā sunt pfecta a grecis, terne flexionis: & obliquos casus habētia q rectū superēt. Latini oratores frequētissime casibus illoꝝ qbus dā imutatis fingūt aliaꝝ declinationū nōia & genus seruant. qualia poematū enthimicinatū. delphinus. elephātus: & lampada existūt qui a plerisq; tertia fixione proferunt poema. enthimema. delphin. elephas. lāpas. Hanc tu obseruantia diligenter cōmenda memorie.

CCū autē uolum⁹ oñdere aliquid nobis iocundū. honestū. utile esse. tū datiuus cū uerbo utimur sum es est. substantiuoꝝ quoꝝ illa adiectiua sunt. nā ne ab exēplis discedam quid aliud significat. hec res mihi iocūditati est q̄ hec res est mihi iocunda. Idēq; ipm. Tue mihi littere fuerunt gaudio quod ē ad gaudiū: ul' gaudiū mihi attulerunt. Leges dignitati sunt reipu. Preclara urbis edificia ciuibus decori sunt. i. dec⁹ pariunt ciuibus. Vitia decori sunt hoībus. i. dedec⁹ pariūt hoībus deq; ceteris cōsili rōne.

CVerbū afficio pulchꝝ est & late patet. nā afficio te uoluptare idē est quod tibi assero uoluptatē. afficio te honore idē est q; facio tibi honorē & honoro te. probō laudibus. i. te laudo. afficio te probōꝝ. i. uitupero. afficio te cōmodis. i. tibi cōmoda facio. afficio cadauera sepultura. i. cadauera sepelio. afficio inimicos iniuria. idē ē quod facio iniuriā inimicis. Atq; similr afficior dolore. idē ē qd̄ doleo. afficior gaudio. idē ē quod gaudio. afficior

A iii

uerecundia. idē est quod uerecundor: latissimaque est hui⁹ uerbi
usurpatio. Nec tñ latet me affigē significare disponē. Hinc
est Plinii illud: uiuā magis uox afficit. Neque .n. sine optimis
causis tā lata tanque diffusa sit huius uerbi significatio: sed de
hoc satis. Nō est at ignoranduz quod si duo aut plura duobus.
quod per raro usu euenit. se illa pariter se habuerint. utriue tu
dictionē preponimus quod liqueat exemplo. Par est in. C. Le
lio doctrina & uirtus quantaq; est eius uiri probitas tanta quo
que est rerum sciētia. Tunc splēdide ac recte dixerim. C. Lelius
uir tum doctus tum probus. Itidē que magna ē in. C. Lelio uir
tus. tum ē doctrina rerū. C. Lelius plurimū: tum laude: tum re
rum scientia ualet. Themistocles tum cōsilio pollet in urbanis re
bus: tum in bellicis negociis uiribus atque animi magnitudine
floret. Sic enī tñ ostendi esse in rebus urbanis cōsiliū quantā in
bellicis magnitudinē animi quod tum geminatū positum est.
Sed eandē quoque uim habet geminata & cōiunctiua. Virgi. in
eneide. Eneas est & terris iactatus & alto. Idē profecto signifi
cat. Eneas tū pelagi: tum terra tū labores ppeus ē. Africanus
itē singularis & uir impator. Idē sibi uult. & Africanus magn⁹
exitit: tū uir tum impator. Quod si duo cōtra nequaquā pari sunt
sed alter minus cōplectit. alter uero magis: ita efficiendū ē ut
quod leuius existat collocem⁹ prius atq; ei cū dictionē prepo
namus quod at graui⁹ ualidusq;. id posterius positū tu; dictio
pcedit quod patefaciem⁹ exēplis. C. Leli⁹ amat Scipionē ppte
rea qđ cū doctū cognouit hoīez: & insup uirū optimū: quod po
stremū ad amiorē uehemēter ipellit: quare ita ē oratio instituen
da. C. Leli⁹ amat Scipionē cū ob doctrinā eius: tū ppter uirtu
tem. Ita uirtus in hac beniuolētia plus momēti habet. quā do
ctrina atque si uita dixerim cum oēs fortunati sunt qui bene ut
uunt: tum p beati quā oīa deserunt & uirtutē solā cōplectunt.
Nos nanque posteriores multo esse beatiores constat: si quis su
perius modo allatā preceptionē intellexerit. Hoc. M. Cicero in
primis frequenter usurpat. Ex quo illud cum omnibus consulē
dum est: tum his maxime: qui armis depositis ad impatoriam
fidē cōfugiunt. Significat enī cōfugientibus ad impatores: & se
se dedētibus multo magis consulendū esse: atque in Catone ma
iore mirati se se aiebat Secuola. M. Catonis cum ceterarū rerum
perfectā sapientiam: tum quod nunquā illi fuerit senectus gra

tu
tu

polleo
floro

et
et

cū
tū

uis. Sed hac de re satis. Iam uero explicandum est qua ratione
 quempiā personam aut laudari aut uituperari oporteat: quod
 ad decorem sermonis pertineat. Nam id trifariā posse fieri cō/
 perimus ex monumentis litterarū. Si ergo uelim ostēdere Mar/
 cum Catonē habere magnam uirtutē cum uerbo sum es est: ita
 cōmodissime fiet. M. Cato uir est magne uirtutis. M. Cato uir ē
 magna uirtute. Marcus Cato uir est magnus uirtute Plato phi/
 losophus fuit prestans ingenio: uel prestantis ingenii: uel prestā/
 ti ingenio. Mulier est clara moribus: clarorum morum: claris
 moribus. Vir egregius laude: egregie laudis & egregia laude.
 Sed illud prius magis poetarum est: postremum uero splendi/
 dum ac perpolitum. Aristoteles scientie copia philosophus ex/
 quisita doctrina: uir acerrimo ingenio: quod quidē ut disertissi/
 mus. Priscianus inquit significat Aristotelē habere scientie co/
 piam & qui habeat exquisitā doctrinā ceteraq; consimili ratio/
 ne: quod quidē Au. Gellius sentire uidetur in noctibus atticis.
 Est. i. uelit defectio quedam: sed ea trita usurpataque ab eloquē/
 tissimis uiris & clarissimis oratoribus qua & nobis quoque utē/
 dum est. At qui participiorū tum accusatiui casus sepe: tum abla/
 tiui locū tenet infinitiui uerbi. Hinc illud Salustianū. Nā & pri/
 usquā incipias cōsulto: & ibi cōsulueris mature facto opus est.
 Et Terentiana Misis Glyceriū alloquēs amicā Pamphili. Vbi
 erit inuentū inquit tibi curabo: & mecū adductū. Iam iā inquit
 inuentum curabo: & adductū tuum Pāphilus oīa nanque illa cō/
 sulto facto inuentum adductum. cōsulere facere inuenire adduce/
 re designant. Vex frequentē orōnibus his oratores ablatiuorū
 casuū utuntur accusatiuorū praro. Et qm̄ de noīe: quod est op⁹ at
 tuliniū mentionē intelligendū est. Opus est mihi hac re signi/
 ficat me agere hac re: sed id uariis casibus iungi solet. Nam etiā
 opus est mihi tua opera nominatiui casus: & tunc ope: & tuam
 operam: & tua opera dicimus: sed hoc postremū ornatus est &
 totum oratorium: & ceteris rationibus poete potius historici/
 que utuntur. Nos autem quedam precipimus ut cognosca/
 mus a ueteribus usurpata. Iisdem que utamur quedam uero ut
 cognoscamus solum. Nam opus est mihi hanc rem nunquam
 orator dicat.

Quid illud nōne pulcherrimū ē: ut euz duo noīa alteriū adie/
 tiuū. substantiā alterū eozdem casus exitu proferri debeant: ut

A iiii

multū plurimū satis parū cū qto

sepe creberrimeque quodammodo tertiā adiectiui noīis uocem q̄
est neutra ī uim substantiua trāsseramus. & substantiū id pri⁹ ge
nitiuo casu locemus qđ ut frequēs ē eruditīs ac disertis uiris ita
quoq; erit exēplo manifestū. Nā cū multā uirtutē dicturus sum
si multū uirtutis loco eius oratiōis posuero. multo ptulerim ue
nustius. multū. n. pecunie significat multā pecuniā. plurimū ui
riū plurimas uires. Quid animi q̄s animus. quid rei q̄ res. quid
cause. q̄ causa alia q̄ itē p̄multa sed aīaduertendū est. nā si gtūs
ille casus fuerit singularis totā itē orationē singulariter expo
nere debemus si pluralis pluraliter. Namq; exēpli causa multū
pecunie. multā pecuniā significat singulari numero. At cōtra:
multū pecuniarū significat multas pecunias. Silīsq; est aliorū ra
tio: ut multū roboris singularē. plurimū uiriū at pluralē quoq;
h̄z significationē. Et aduerbia quoq; noīa uim eandē retinent p̄
fertim uero duo hec. parē & satis. Nā parē sapientie est pua sapi
entia satis uiriū sufficientes uires & nihil quoq; siue nomē siue
aduerbiū sit in eandē sepe obseruantia cadit. Hec igit̄ haften⁹.
¶ Qm̄ at singula hec fere inuestigamus id quoq; dignū cogniti
one est: ut cū duo meminerimus substantiua nomīa quorū utriq;
idē epitheton adiiciendū sit: ut adiectm̄ ipsum primo colloce
mus cū sequētibus substantiis uel tū geminatū uel duplicatū & p̄
ponamus. exēpli causa afferuntur Ciceronis uerba. Affricanus
singularis & uir & Impator. quod est Affrican⁹ singularis uir
& singularis impator. Propter magnā & doctoris auctoritate
& urbis quod est ppter auctoritatē magnā urbis: & ppter aucto
ritatē doctoris. pclarus & miles & ciuis illustris tū uir tū philo
sophus Optimus tū patrie defensor tū gubernator. Iustus & rex
& iudex. Cōsimilia q̄ eo mō se hñt. Sed & sepe numero cōtra eo
dē ordine uni substantiō p̄posito duo adiectiua aut plura dese
runt exēpla sunt q̄ nunc cōstituā. Vir tum bon. tuus m̄ etiā tem
perans. Impator & calidus & fortis. Iudex & integer & solers.
Om̄amenta ciuitatis tū multa tū preclara. Alia tuipse cōlecta.
¶ Nonnunquā & duo substantia ita se hñt. uim alterū uim suam
ubiq; cōseruet ac tueatur. alterū quasi quendā obtineat adiectiui
noīis locū: & eius fungatur officio. Quale est Virgilianū illud
in primo eneid. Moleq; & mōtes insup̄ altos imposuit. ac si di
cat molestos mōtes imposuit. Cauendū est ne ab honestate natu
raq; discedamus. p̄ inde ac si dixerit a naturali honestate disce

5
damus. Sat hec sunt tibi nota: sed ne quasi historiā texens dicē-
dorum seriem nectam ita queq; patefecerim: ut sese mihi forte
quadam obtulerunt.

Ceterū nō ignoras: ut ipse arbitror. extrema supina plerunq;
ornate ac puenulte significare gerūdīa accusatiui casus adiectio
ne pposita ut res difficilis creditu. i. ad credendū mirabilis uisu
ad uidendū iocunda: auditu ad audiendū suauis: gustu ad gustā
dū p multa q; sīnili ac pari mō sese hnt. **N**ec id te amice lateat <sup>max
cū posit</sup>
ut cū fuerit suplatm quodpiā durius asperiusq; & suplatiue si-
gnificandū sit ut p suplatiuo positiuū efferamus: & ei suplatiuū
aptum apponamus aduerbium. Nā maxie memorabile facinus
est. memorabilissimū facinus maxie rarū genus hoīm est rarissi-
mum genus hoīm. Sed & admodum & in primis positiuis ad-
iuncta uim ferme eandem retinent. *appropinquo*

Id at nequaquā silentio pterierim: ut si quez q uirtutē habeat
uelim mediocriter laudate. dicā exempli cā. Pericles uirtute p- <sup>laude
et gloria</sup>
stans pnceps erat athenis uel quo multa preclara gesserit. Te-
mistocles rebus gestis floruit. Si uelim uehementer ac plurimū
laudare: adiciā gloriā siue laudē & cām laudatiōis casu geniti-
uo cōstitutā. Pericles ut iisdē exemplis agā uirtutis gloria pstant
athenis claruit. Themistocles gestarū regū laude emicuit. Sicq;
M. Anto. pstant eloquentia mediocriter laudatur: ac fere exili-
ter. L. Crassus eloquentie gloria excellui uehementissime lauda-
tur. Sed tu pro tui ingenii bonitate cetera deducito.

Quoties noīa ut ipse quoq; testatur grāmaticus. Serui⁹ plu- <sup>in cū
or. 17</sup>
ralis & singularis numeri cōnectuntur rñdemus uiciniori. Vir.
primo eneid. Hic illius arma: hic currus fuit nō at fuerunt. Te-
ren. in Andria. Amantiū ire. reintegratio amoris est. Xenophō
delicie mee sunt hostes eorumque exercitus properabat. Atque
ira frequentius obseruatur.

Idem ī diuersis generibus: nā siue masculinū siue femininū
est uiciniori. rñdemus ut uir ac mulier optia uenit. intelligitur
namque optimū esse uirū: & optimū mulierem q uenerit. Vex
si plurali numero uelimus uti ad masculinū transire necesse est
ut uiri & mulieres leti pperant. **O**pe pscium est qd peruenustum ^{op. 17}
est significat mō utile esse: mō necessariū: mō iocundum: modo
laudabile. Atque his significatiōib⁹ id noīs ueteres usurpabāt.

Fruī quapiam re est fructum siue utilitatem uel uoluptatem

precipe ex ea re ut cū dixerim q̄s ocio fruit̄. p̄ se ferre aliquid est
uerbis aut īdiciis q̄busdā id oñdere & quodā mō cōfiteri. M. Ca.
p̄ se fert grauitatē. Hilaritatē p̄ se fert. Leli⁹ rōem h̄re est respu.
habere sed ut pleni⁹ exponā h̄re rōem alicuius rei est rē cōside-
rare: ut h̄re rōem tp̄is p̄sonaꝝ loci est enim ea omnia ratiōe cō-
plecti & considerare.

CHanc rē mente aīo ue cōplector. i. hanc rē cōsidero & uolu-
to ī aīo significat ī aīo habeo. & anim⁹ mihi est & uolo. Certū
est mihi est deliberaui & decreui. p̄sequor te laude est te laudo.
p̄sequor te honore est te honoro. p̄sequor te p̄bro est te uītupo.
Bñmeritus sum de rep. est bñficiū ī illā cōtuli. Benemereri de
amicis ē cōferre in amicos bñficia. Atque p̄ ita. Ac uel atque p̄
ut: uel quā ornatissime ponunt. Exēplum ē eque te laudo atque
Ciceronē. i. te sicut Ciceronē. Haud p̄ nō Secus p̄ aliter: ī eadē
oratiōe uenuste ac cōcīnue se habent: ut haud secus sentio atque
tu. i. sentio sicut tu. Nōnunquā & ppulchre compatiua p̄ positi-
uis ponuntur: ut Alexander macedo habeat corpus imbecilli⁹
quod imbecille significat. Satyri in scelera uehementius inue-
huntur quod est uehementer.

Do tibi hanc rē uītio. i. uītupo te de hac re. Do crimini ē cri-
minor. Do laudi est laudo. Sed ne illud quidē negligēdū est. qđ
subiunctiuius mod⁹ p̄ indicatiuo: & illius tp̄a p̄ huius tēporib⁹
interdū haud illepide ponunt: ut uelim p̄ uolo: & gererē p̄ gere-
bam. Dilixerim p̄ dilexi. fecissem p̄ feceram. Gratum fuerit p̄
gratum erit. Feceris pro facies.

Id oīm multo ornatissimū: si oportunis locis agat: qđ ubi fa-
ctitandū sit peritorū aures faciles cōsebunt: q̄obrem exercitatio
adhibenda est nō mediocris. que oīm magistrorū precepta supe-
rat quod si quis nouerit grecas litteras ei quod mō explicatum
est non difficile persuadetur.

Partim hoīm uenerūt p̄sepe dī ēt. A. Gellio teste: & est idem
qđ ps hoīm. i. qđam hoīes. nam ptim hoc in loco aduerbiū est.
neque inclināt in casus sicut & cū ptim hoīm dici pōt. i. cū qui-
busdam hoīb⁹: & quasi qđam pte hoīm: sed hoc tum splendi-
dius est. cū in oratiōe iteꝝ fuerit additū: ut illud. M. Tullii ī epi-
stolis. Nam q̄ istinc ueniunt ptim te supbum esse dicūt quod ni-
hil rñdeas. ptim cōtumeliosum quod male rñdeas: & qui ciuita-
tibus presunt partim nobiles sunt: partim populares: quod ē all

qui nobiles sunt aliqui populares.

Id etiā optimū cognitu: quod dicimus q̄sque est unus numero denario: sicut millesim⁹ q̄sque est unus ex numero millenario. hic illud Cesaris in cōmentariis. Legiōe p̄ducta cognoscit nō decimū quēquam esse reliquū militē sine uulnere quo exemplo uti ppulch⁹ est. Quotus q̄sque hō. i. quot hoīes. quotus q̄sque miles id est quot milites.

Perquam una dictio duntaxat pulcherrime positiuis iungit noībus ut p̄ quam doct⁹ p̄hus. per quam comis amicus.

Quid illud: nunquid nō lepidissime usurpamus in oratione alias quod locum mō aduerbii obtineat.

Quale esset si quis dicat. Oēs hoīes eodem sunt ferme nati ingenio: alias q̄dem rident: alias uero lachrymant. oēs itē ciues alias boni: alias mali: nunq̄ iisdem sunt morib⁹. *M. Anto. iuit in castra multifariā dī. M. Anto. castra petiuit: i castra p̄fectus ē: se ad castra tulit: se ad castra recepit: se ad castra p̄duxit. Hic h̄z uiginti annos: q̄d uetere consuetudinē dī extra pedagogicā op̄ationem: alii quoque ratiōib⁹ dī. hic uigesimum annu⁹ agit: degit uigesimum etatis annum: & uiginti annos nat⁹. Sed hoc potestrenum magis oratori congruit.*

Cicero laborat i eloq̄ntia. Cicero opam i eloq̄ntia ofert. Cicero dat eloquentie opam. Cicero tēpus i eloquentia cōterit. Cicero etatem in eloquentia cōsumit. In studium incumbit eloquentie: & alias deduc pro tuo iudicio.

Habeo hāc rē in memoria nō min⁹ usitate dī sed habeo siue teneo hāc rē mēorie: teneo hāc rē mēoria h⁹ rei mēoriā habeo.

Obliuiscor uoluptatis uel cuiuscūq̄ alterius rei: uoluptatis me capit obliuio: amicorū me capit obliuio: & idē uerbum cum ceteris noībus iunctum diuersa significat cōsimili ordīe: ut capit me facietas ciuitatis: & capit me hominum odium.

Virgilius rus incolit ciuitatem habitat.

Perpulchre dicitur teneo siue contingo: ut Virgilius.

Ruri se continet: tenet sese in urbe.

Siquis uult ostendere aliquā rem aliam antecellere: & ultra illa ualere uenuste dicitur: uel p̄ accusatū p̄posita p̄ter: uel cum ablatiuo preposita pre: ut Cicero Cesar: ultra alios pollebat rebus bellicis pulcherrime dicitur. C. Cesar preter ceteros rebus bellicis pollebat: uel pre ceteris.

Celi⁹ h3 faciles muros: uel facile naturā. S3 ornatius dñ. Leli
us ē leni ingenio nat⁹: facili nat⁹ ingenio uel facilimis morib⁹
Scipio natus est tristi ingenio: & de reliquis consimiliter.

Valeo & polleo uerba sunt splēdida: & latissime patēt. & ab
latiuo casui coniungunt hoc pacto Aure. Aug. plurimū īgenio ua
luit. Milo corporis uirib⁹ plurimū ualuit. Hipocrates ingenii bo
nitate. Mitridates mēoria. Marcus Cato ī ciuitate plurimū au
doritāte polebat. Et clareo & floreo eadē ferme ratione se hñt.
Ego apud diuū Cesarē multū siue possum siue ualeo: ornatu ac
splēdidus dñ. Apud diuū Cesarē plurimū mea ualet auctoritas
Hortēsius plurimū pōt ī senatu Ornati⁹. Multū Hortēsii in se
natu auctoritas ualet: q̄ potissimū eā significat opinionē: q̄ est
apud hoīes de alicui⁹ uiri pstantia q̄ uulgo ac tria cōsuetudinē re
putatio nuncupat. Ceterū id p bellū. Est mihi: apud te fides. i. tu
adhibes mihi fidē quod accuratius aduertendū ē. Nā plerunq̄
solet sum es est datiuo iunctū significare hñe: & quodāmo possi
dere: ut est mihi pecunia est Cesari magna ptās. illud significat
me pecuniā hñe. hoc uero Cesarē magnā ptātem: cui⁹ cōstructio
nis uerba apud priscos & disertos obseruatio est. Ego recordor
hāc rē poti⁹ q̄ huius rei dñ. ac idē dñ. Hui⁹ rei subiit mihi recor
datio. hec res mihi ī mentē uenit: s3 magis pprie ī mentē uenit
ul' mihi occurrit: ul' mihi succurrit. q̄ postremū min⁹ usitate dñ.

Presto & antecello que uenuste personant uerba aliquādo da
tiuo aliquando etiā accusatiuo pulcherrime iunguntur cū accē
sione ablatiuorum eius rei cuius est prestantia: ut presto tibi ac
cumine ingenii.

Sepenumero frequentatiua uerba que appellantur primitiuo
rum uerborū a quibus originē traxerunt significationē retinent
presertim si illa prima asperiora fuerint: ut coniecto pro conii
cio. mansito pro maneo. imperio pro impero. amplexor p ani
plector. & alia. item pene innumerabilia. si quando uerbi aspe
ritas ulla contingat. quod eruditorū iudicio derelinquimus.

De uerbis adiecta prepositio presepe contrariam mutat si
gnificationē: ut precor & deprecor contraria sunt. hortor & de
hortor. nonnunquā dis efficit idē: ut suadeo & dissuadeo. quā
uis in isdem uerbis nonnunquam auget potius quam uim con
mutet.

Ex & p cōposite uehemēter amplificāt: ut exoro. qđ ab ex &

oro deductū est: significat impetro. Terentius in Andria. Gna-
tam ut decoro uixque id exoro Sicque suadeo significat oratio
nis officiū: quod est benedico. At persuade benedixisse signifi-
cat quod est oratoris finis: id est impetro atque obtineo unde &
crebro non solum suadeo sed etiam persuadeo.

Facio & perficio explorata sunt.

Plurimū etiā orationē ac sermonē exornat aduersatio modo
quamquā aduersatiua indicatiuo coniungatur. quod ubiq. *quāq. 3*
Cicero seruauit: aliq. doctissimi. Sed huius exemplū sit quamquā
te ante hac diligebā: nunc tamē ob singulārē uirtutem tuā uehe-
menter admiror: nā tria sunt que quondā sibi inuicē ordine cō-
iunguntur quorū prius ac leuius est diligo postremū admiror
quod uehementius ac precipuū est & corū mediū obseruo. quod ē
uerēor. & colo ex quo obseruātia reuerentiā significat. Sed ite-
rum aliud exemplū. Quāquā mihi sunt oīm amicorū iocūde lit-
tere tue tñ iocūdiissime fuere. *sed* & quāuis raro collocamus ut
quamuis mihi ante hac carus eras. *sed* nunc pfecto carissimus.

Ad hoc illa duo orationē puenistā reddūt sibi inuicē respon-
dentia quorū alterū est non solū siue non modo. seu non tantū
alterū est sed etiā. uel uerū etiā. uel loco ēt posita quoq. & aliq.
bus interiectis. quorū exempla subnectā. Hec mihi res nō solū
grata est. sed etiā iocunda. M. Antonius nō modo erat Cicero
nis inimicus. uerū etiā hostis patrie. Cato nō tantū ingenio ua-
lebat. sed uirtute quoq. florebat plurimū. Alexander non solū
reliquū orbē subegit. uerū etiā & ipsum quoque Romanū im-
periū cogitabat attingere. *Et tam* & quā quoq. sibi respondent.
ut tam cara mihi patria est quā tibi iocunda uita. *Sed* facile tu
hec intelliges. Pro eo autē quod ceteri exprimere consueuerunt
pro nominibus addētes uel te uel met syllabicas adiectiōes. Ci-
cero potius idē efficit hoc p nomine ipse ipsa ipm & illoz uere
adiectiōnū locū obtinet. ut ego ipse magis quā ego met tu ipse
ille ipse. nos ipsi uos ipsi. illi ipsi. ut nunq. secus dicendum sit. *Tu*
mihi familiaris es. ego te familiariter utor. tu mihi amicus es et
ego te amico utor. Tu mihi magister es. ego te magistro utor.
ego te cū frequēter uerso frequens mihi tecum est cōsuetudo. q.
sepe conuersationē significat. *Habeo* tecū magnā amicitia. ma-
gna tecum mihi est amicitia. Et itē alia permulta. ut sunt mihi
cum omnibus malis uiris inimicitie. n. rectius dixerim inimici

sed et
non solum
non modo
sed et

Et tam

ego ipse

familiariter
utor

sū est
phabeo

*munus
sing*

citias in plurali numero quā ī singulari / sed neutra uox potissi-
mum ī cōpatuis noībus tū femininā tū masculinam reddit.

¶ Ut nihil est hoc homine melius fere est idem. nullus est hoc
homine melior. Nihil hac uirgine est formosius. quasi idē nul-
la uirgo hac est formosior & in ceteris. aliquando similiter.

*munus
et pny*

¶ Munus p officio ornatissime dī. ut hoc est amici munus. i.
amici officiū. Fungor boni uiri munere ferme. i. qđ facio boni
uiri officiū. Sed & ptes ī plurali numero cōsimilē hnt signifi-
cationē. ut mee ptes sunt. i. officiū meū ē. ul' ptinet ad me. Cau-
to uerbū & si sepe fecat p uideo. ut cautū ita ē lege pornare tñ ac-
cusatio iunctū p uero & fugio usurpant eloqñtes. ut turpes. uiri
ī genui cauēt mores. Atq; & memī recti⁹ atque usitati⁹ actō iun-
git. qđ gtō. ut memī Platōis scīam. & Vir. ī buc. Nūeros memī
si ūba tenerē nec mix si ī his q sunt poti⁹ oñis solute. Virgi-
lii Maro. asserā testionium. quē nō solū poetā egregie eruditū.
Sed ē rhetorice artis ubique obseruatissimum fuisse cōstat.

¶ Penitet me qđ significet notissimū ē: sed & p parū uidet usur-
pant oratores & pstantes doctrīa uiri. Vaco p sepe uerbum ua-
riis cōstructionibus positum. aut eandē retinet significationis
uim ut Vaco huic rei: est attendo huic rei: sed uaco hac re. ē hac
re sum uacuu id ornatissimum est ut boni uiri dant operam ut
perturbationibus uacent id est liberi & uacui sint.

¶ Animaduerto fere idē est qđ uideo: & quodā mō intelligo.
At aīaduerto cum actō cōstructum in pposita idē sibi uult quod
punitio: ut speusippus aīaduertit in seruū Platonis. ex quo a-
nimaduersio punitionem quandam nonnunquā significat.

¶ Atque itē refero tibi hanc rē est tibi narro hanc rē. Sed refero
ad senatū refero ad pplm hāc rē. ē pono hāc rē ī cōsultatōe ul'
populi uel senatus qui usus uerbi huius apud historiaꝝ scripto-
res frequentissimus est.

¶ Quid uarii quoque casus eidē ūbo sepe iuncti: nōne magnā
hac lōge diuersā uim hnt qle sit. Do Bibulo ad cesarē lras nā
danē Bibulo deferēti: ut Cesari reddat ad quē mittunt lre. eas
igitur leget Cesar Bibul⁹ uelut tabellari⁹ qđā defert. Nam q de-
fert lras cōsueuit tabellari⁹ appellari. Verū nequid hui⁹ rei igno-
res dare lras significat scriberē seu mitterē illas. Nec te fugiat qđ
p epistola dicim⁹ lras plurali numero: nec obstat poetāꝝ cōsue-
tudo: & p una epistola dicim⁹ unas lras: nā id nomen cum his

q̄ pluralr solum īfectuntur. pluralē quoque retinēt numex: ut una nuptie. une bige. una menia. Sed ut ad ppositū redeā p duas epistolis dicim⁹ binas lras nō at duas p tribus epistolis ternas lras nō tres pro quattuor epistolis quaternas litteras & que deinceps sunt consimili ratione.

¶ Infinitia oīo p cōiunctia p quā pulcra ē ut uolo te ad me scribere. Cupio te Athenas pficisci: & illud Terētianum Quid facere te ī hac re uelim fcat. n. qd ueli quod tu ī hac re facias. Velim ciues oēs unanimes esse: uelim quod unanimes sint & cōcordes. Sed hoc tibi sit cōcinius ubi nullū sit ambigui sermōis discrimen neque. n. oīo rectum sit siq̄s dicat. Volo te me amare: q̄ uis plerunque id suppositiōis locū habet: qd īfinitum vbum īmediate pcesserit ut puto pyrrhum romanos uicere posse. i. credo quod Romani possunt pyrrhum uincere sed id pro uiribus caueat orator. & quod modo preceptum erat de cōiunctiua atque īiunctiua oratione precipue in absolutis uerbis uel ubi alteri casui fuerit adiecta prepositio seruandum sit. Ex uel e prepositiones pro a uel ad sepe ornate ponuntur ut audiui ex maioribus nostris. pro a maioribus nostris.

¶ Accepi e tuo patre uel etiam de tuo patre.

¶ Quero ex te id est a te: quod est consulo te & interrogo quod aduerte & usui trade.

¶ Pro ornate ponitur loco in & secundum prepositionibus ut pro rostris. i. in rostris pro tribunali. i. in tribunali: & alia p uiribus tuis. i. secundum uires tuas pro tui ingenii bonitate. & p uirili. & similia. d' arbitratu tuo

¶ Sub composita. aut clam aut diminute fcat: ut submouit me parmeno clam atque occulte. Subirascor tibi. quod ē paululum irascor. Morē gerere per ornatum uerbum cōplacere fcat. atque obsequi inde morigerare: sed morosus sa sum a meros qd difficile fcat: aut a morato qd est institutum plurimum differt.

¶ Consequor pro exprimo pulcherrime est: nō possum igitur uerbis consequi: id est uerbis exprimere. litteris consequi id est per litteras explicare. Me tuo ac timeo uerba aliquando multis casibus cōiunguntur ut metui Cicero a publico Clodio sibi extremum piculum timeo mihi abs te mortem. Nōnunquam ponuntur absolute datiuo sibi iuncto: ut metui pamphilo. pamphili uite timeo: sed hic est potius poeticus. usus.

unas
binas
ternas

pro
i. 53

f. i. 57

more
gerere

timeo
sibi
ab aliq

fore
Euado pro fio & efficior ornatum uisitatumque est. ut Cice-
ro euasit eloquentissimus. Aristoteles euasit summus philoso-
phus. Cesar uero inclytus Imperator & de aliis quoque simili-
ter Fore semper futura habet significationē. & est idē quod fu-
turum esse. M. Cicero de oratore. iiii. loquens de hortensio. quē
quidē ego cōfido omnibus istis laudibus quas tu oratione com-
plexus es. excellentiorē fore. & Classus fore dicit inquit ego ue-
ro esse iam iudico.

dimidiū
dimidi-
atū
Quid inter dimidiū & dimidiatū intersit nosce perutile est.
Quin enim dimidiatū sit quasi in partes duas dimidiū. nisi ali-
quid diuisum sit. dimidiatū dici nō potest. dimidiū uero appel-
latur. nō quod ipsum diuisus sit sed quod ex dimidiato pars al-
tera est. Non igitur recte quis dixerit prosequētia. M. Varonis
ut ait. Au. Gelius in noctibus atticis dimidiū librum legi dimi-
diam fabulā audiui. sed dimidiatū librum & dimidiatā fabulā
recte quis dixerit & dimidiatum quidē exempli gratia. digitus
appellamus sed alterutrā partem dimidiū. quod est accurate di-
ligenterq; inspiciendū plurimum autē conducit nobis intelli-
gere. que sint nominū differentie ac uerborum discrimina. Nā
ea quoq; res mirum immodū exornabit ut si quis nouerit quid
differant presum & intersum. inter sese uerba pulcherrime di-
cat. M. Cato publicis negociis nō interfuit solū sed presuit. quo-
rum illud significat comitem alicuius rei hoc uero ducem.

profiteor
interfuit
profiteor
gratulo
gaudeo
ago refero
habeo
debeo
Ego nō solum cōfiteor. quod est per uim. sed etia3 profiteor
quod quidē est sponte. Et apud Marcum Tullium persepe.
Et tibi gratulor mihi gaudeo. nam gaudemus nobis gratu-
lamur aliis. Et tibi ago gratiā quod qdē est uerbis. Refero gra-
tiam quod quidē est re ac factis. Habeo gratiā: quod est in ani-
mo. Debeo gratiam ubi aliqua obligationis uis cernitur. & ali-
as. Item optimum est nō ignorare hominū differentias: ut ube-
rior & ornatior nostra reddatur oratio.

Hec res mihi conducit. est idem pro mihi hec res utilis est. &
quod ceteri plerunq; dicunt dono tibi hanc rem. ut Miles naua-
li corona donatus est. Sabinos Romani ciuitate donarunt. qd
est ciues fecerunt. quod item dicunt. Sabinos Romani in ciuita-
tem acceperunt. Interdum uero ad prepositio que nomini & ca-
sui preponitur pulchrius uenustiusq; uerbuz precesserit in qui-
busdam uerbis. quale est siqs dicat. Eo ad te: & dicat poti9 adeo

9
te: & loquor ad te potius te alloquor. Cedit ex humanis rebus
excedit humanis rebus. Cedit de uita. Decedit uita: & in aliis q
busdam consimili pacto.

Minus aduerbiū quāuis sepe parū significat. nonnunquam
tamen positio inunctum contrarie significationis compara-
tium demonstrat: ut Terentius phedria nemo fuit minus ine-
ptus pro prudentior. & sic. Nemo te minus formosus. i. de for-
mosior. & ita de reliquis.

Quotiens aut multo dies aut annos. dicimus per accusatiū
casum iungi: intelligimus tēporis curiculū: & ferre continuum
sed per ablatiū significatur annorū aliquot siue dierum inter-
lectio intermissioque. Quare ut ait Nonius Marcellus optātes
rectius accusatiuo uti debent: siquid ad secundā fortunam atti-
neat. interest igitur si quis ita dixerit. Decem annos in re milita-
ri uersatus sum an ita. Decē annis rebus bellicis operam dedi.
Cordi homo etiam flexibiliter cordi hominis. Cordi homini.
ut Priscianus inquit significat iocundus di. do. sicut frugi. Sed
satis mea sententia Marcellus opinatus est. dicit enim cordi ē
animo sedet. Nam hec res est mihi cordi enim placet Terenti⁹
in Andria. Tibi hec nuptie sunt cordi. M. Cicero de pfecto ora-
tore. Flumen alis uerborū uolubilitasq; cordi est: & Lucilius p-
be declarat cum inquit. Et quod tibi magnopere cordis est mi-
hi uehementer displicet.

Tantisper quod quasi est tam diu ornate post se exposit duz
quod forme est quod donec ut illud Terenti in heatunto: Tan-
tisper te dici meū uolo: dum quod te dignum est facies. Ego te
tantisper magna uoluptate afficior: dum apud te uiuo.

Tu mihi carus es. Ego te amo. Tu mihi iocundus es. Ego te
delector. Sed oblecto & delecto non similiter cōstruuntur. nam
dicimus delectat me hec res: sed oblecto me hac re. ut delectat
Socratem uite in tēgitas Pyttacus sese uirtute. & doctrina ob-
lectat. & ego me oblecto rurim.

Fero hanc rem patienter. seu patienti animo p̄plendū di-
citur. Ego hanc rem facile patior.

Modeste fero & moderate. & equo animo contra significan-
tia aduerbia grauiter acerbe. egre moleste iniquo animo.

Hec mihi iocunda res est mihi hec res placet. e contrario mo-
lesta est. displicet.

B

Affero cōmunissimum uerbū est. & quo multis locis uti pos-
simus: ut secunda fortuna affert mihi uoluptatem in me dele-
ctat. Aduersa fortuna affert mihi dolorē. id est dolet mihi: nam
dicimus hec res mihi dolet. & doleo hanc rem. Sed redeo unde
digressus sum. littere tue afferunt mihi admirationē. id est effi-
ciunt ut admirer. Afferis testimoniū. id est testificaris. & item di-
spersa est atq; uaga huius uerbi obseruatio.

Perinde ornatissime postulat post se uel ac uel atque. & utrū-
que habent simul eandē uim. quam & tanquam. ut camillus p-
inde atq; omniū sapientissimus. & Cherea perinde ac foret cu-
nuchus. de hac re satis hec dicta sint hactenus.

Coco non solum absolutum est sed nonnunquam peruenu-
isse casum habet accusatiuum absq; prepositione: ut coeo socie-
tatem tecum & hinc est illud. Au. Gelius in noctibus atticis De
Pythagora deq; eius consorte quod quisquis familie pecunieq;
habebant in medium dabant & cohibatur societas separabilis
sed eodem Cicero pacto aliquando est eo uerbo usus Mille ho-
minū numero singulari significat mille homines: ut mille ho-
minum interiit. id est mille homines interierunt. mille militū
uulneratum est. id est mille uulnerati sunt milites. idque orna-
tum atque usitatum est.

Primus etiam significat ordinem. quod nomen consequun-
tur. Secundus & Tertius. & deinceps alia eiusdem ordinis no-
mina tamen multotiens significat principalem: ut hic nostre ci-
uitatis unus omnium primus. sepe significat optimū: sed id po-
stremum in raro est oratorum usu.

Interdico tibi hac re & non hanc rem: ut interdico tibi aqua
& igni. Plinius secundus in epistolis. Carent toge iure. quibus
aqua & igni interdictum est. nunc uero ad reliqua.

Neq; enim non inuitus omiserimus quod que nomīa ad nu-
merum spectant in eorum pluralibus genitiuis syncopari effi-
ciamus idq; cum usitatum est. tum ad exornandā orationē per-
tinet: ut mille nummū potius quam nummorum mille dena-
rium. mille aureum. tot milia argentum. & ita de reliquis. & id
genitiuis nominū secunde declinationis frequenter efficiunt.
Sed profam scribentes & solutam orationem in nominibus so-
lum numeros & mensuram significantibus. Atque numerorū
nominibus eam plerumque seruamus consuetudinem: ut citra

centenarium numerū. si quando post uigenarium duo numeri cōmemorandi sunt. corū minor precedat maior sequat: ut Hic est unum & uiginti annos natus. duos & uiginti annos uixim⁹ Tres & quadraginta dies nauigauī. Quattuor & quadraginta annorū consumpsi etatē sed ultra centenariū & citra uigenarium tritum ac uulgarē seruamus morem quod est sicut duo de uiginti nonnunquā dicimus: & duo de triginta: ita & duo de uigesimū diem: & duo de trigessimū manifestū est. Sed non id quīdem in frequenti est oratorum usu.

¶ Quid Indies nomē pulcherrimus sermo ē. At significat per singulos dies & quotidie: sed cū quodā incremēto ut tua indies crescit uirtus. Indies homines sapiunt Stultorū hominum indies augefcit infania.

¶ In vbis tā actionē q̄ passionē significātib⁹ cōsiderare debem⁹ uarias uocū inflexiōes atq; exit⁹ & mō his. mō illis uti p auruz iudicio: ut fuere p fuerūt. amarūt p amauerūt. uidere p uiderūt uideber p uideberis. norim p nouerī. & d̄ aliis quoq; eodē mō S; neqd fiat cōtra grāmāticē artis pceptōes ac iura puidēdū est.

¶ Quin pticula quō uel increpet uel exorteat. itē cōfirmet & quodā mō iterroget satis exploratū ē: s; ea nos pulcerrīe utimur cū dicim⁹. Nō possuz qn gestiā. qn admirer. significat. n. fere. Non possuz me cōtinere ut nō gestiā. Nō possuz me cōtinē ut nō doleā. Nō possum me cōtinere ut nō admirer: & ita de ceteris cōsilib⁹.

¶ Quid illud nōne preclarū est usu. Locus ē huic rei. Multū loci est gaudio. Plurimū loci est tranquillitati. Terētiū. Et enim Daue nihil loci est signitīe. significāt oīa hec. uel oportere nos letari uel tranquillos esse uel uoluptate affici. uel non negligentes esse ac segnes: & sic de aliis huiusmodi.

¶ Nōnunq̄ uero duo noīa sine ppositiōe addita. siue nō unius aduerbiū uim retinēt ut Magnope pro ualde: uel maximope. uel maxima opera pro plurima. Mirum immo dum pro mirabiliter & item mirandum imodum.

¶ Sed ablatiui casus siue cum cōmertio ppositiōis sine eo. uim habent aduerbiū: ut in primis. significat enī precipue & id greci dicunt. Atque aduerbiū ipsum si ita appellandū est. perornate nominibus iungit. imprimis sapiēs: imprimis eruditus. Sed ne a proposito digrediar paucis interdū pro paucū: multis p multum utimur. Verum hoc alio loco oportuniū.

B ii

gero

Ille etiam optimus modus est: ut si quis dicturus sit quempiam habere aliquem honorem. seu magistratum siue imperium ex nomine honoris eiusmodi. & gero ris uerbo. pulcherrimam constituit orationē hoc pacto. Hic est Rome consul Rome consulem gerit. Pretorem gerit. & alia huiusmodi. Ad hos enim utros rerum cura atq; ministratio pertinet.

Pulcherrima sermonis ratio. ut gerundiorū accusatiuis preposita inter significet tempus imperfectum indicatiui uel subiunctiui modi uel alterius & dum particula ut interbulandum hostes offendi. hoc est dum ambulare interlegendū ridebas. id est dum legeres: & sic pro uarietate personarum ita exponendum est ut in modo explicauimus. Hic Seruius in bucolicis. Virgilii. Interagendum. dum agis intercenandū hec sum locutus. i. dum cenarem.

In pro erga & etiam contra pulcherrime est accusatiuo preposita: ut meus in te amor uel animus. Mea in te beniuolentia. ubique enim significat erga. Iuuenalis inuehitur in Domitianum. Cicero habuit orationem in Catilinam. ibi enim contra significat.

Apprime pro ualde recte apponitur nominibus quemadmodum de imprimis superius dictū est: ut uir apprime nobilis.

Res nomen latum diffusumq; est sed eo pulcherrime utimur adiectiuis nominibus. possessiuis presertim huiusmodi ut cum dicitur res bellica. res domestica. & sic de similibus pariter. *ex hō* **p**retor uerbum quod poete accusatiuo plerunque iungunt Cicero connectit datiuo.

Multa sunt uerba: quibus pro eodem significatione & passiuam utimur *noce* & actiuam. & omittant pene innumerabilia Cicero frequenter in his duobus modo passiuam modo actiuam uocem usurpat. Assentior & assentio. ubique eadem constructionis forma. & Impertior seu impertio in ceteris autē id fit multo rarius.

Usu uēit ornatissime pro contigit. Usurpatio & usurpare nō *usu* ita intelligi debent ut iurisperiti dicunt: sed usurpationē *ro* oratores frequentē usum uocant. & usurpare usu frequenti habere. Hec res me deficit. est mihi. deest hec res. & deficit me dies. uita quam primum mortales deficit: sed deficit hac re magis poetarum est.

Nunc autem ne ea que perutilia sunt: & ornatissima omittamus. intelligendū est quod queque nomina tertie declinatiōis tam nominatiuū quam genitiuū singularem similes habentia. presertim si genitiuus pluralis in ium exierit. eorum frequēter pluralis accusatiuus in is terminari solet raro in es ut omnis p *eis* omnes: immortalis pro immortales. Similiter ut ipse quoque testatur Priscianus in ns uel in rs terminantia: ut fontis & partis reliquis rarius id fit. que est poetarum uenia.

Quedam aduerbia sunt. que epistolis quam maxime congruūt sicuti propediem. quamprimū. pro cito confestim: & idem post *stridie*. quod multi litterarū ignari & grāmaticæ artis ex partes exponunt post tres dies: sed ne tu eodez ducaris errore crede post *stridie* significare postero die. & eo pacto. M. C. accepit & alii eruditissimi uiri. At si quis multa referre uelit pro priore ponat primum uel primo loco utrūque enim est in usu pro secūdo deinde uel secundo loco pro tertio. tum uel preterea uel tertio loco pro quarto quod perraro accidit ad hec uel preterea uel quarto loco. in calice. postremū uel postremo & demum. Sit igitur huiusmodi exemplum. Tria sunt que mihi magnā uoluptatē afferunt. primum enim quod optimū amicū nactus sum. Deinde autē quod singularem tuam erga me testificaris sepe beniuolentiam. Postremo uero quod te in columen esse intellexi. Qua in re id quoque animaduertendū quod tres meminimus coniuncti ones recto atque usitato ordine quesunt enī autē uero. Sed tu ipse hec omnia ac multo etiā plura cognoris si Ciceronis scripta & imprimis eius epistolas lectitabis.

Memorie proditū est significat scriptum est multa enī talia *memoria* ornatissime usurpantur. uariis tamen significationibus: ut memorie tradere mandare litteris. mandare scriptis. mandare litterarum monumentis. idem fere significant. Sed mandare memorie aliud sibi uelle uidetur.

Fallo uerbum tritū est apud Ciceronē: ut fallit me hec res dicitur: & fallit te spes. i. frustatur & decipit. Missum facere dimittere uenustum & ornatum est. nam missam hanc rem facio id ē dimitto. Ad hec & in eadem oratione due hec particule ne & quidem pulcherrime sunt. nam componitur aut aliud dictum est aut id mente concipitur: ut ne audiui quidem. i. nō uidi nec audiui. Philosophie studia zeno non modo nō intermittit: sed ne

B iii

remittit qđ Remittere nāq̃ p̃hiam est remissus philosophari.

¶ Sed ea quoq̃ adhibenda est diligentia: si quando plurima ponimus presertim sine copula: qui articulus est ut si iidem significare uideantur. quod uehementius semper collocetur in calce: ut tua uirtus laudanda probandaq̃ est. probare enim est magis quod fit animi iudicio.

¶ Magistratus diligere amare. colere debemus probatissimos uiros homines ueretur. obseruāt. admirantur. que turpia. obscena. feda. tetra sunt ea fugere: & aspernari debemus. Virtus officii summe laus est. nā habet officii accessionem actionis: sed in his quoque ordo quidā spectandus est quod si tria sint quorum duo partem aliquam signant. tertium sit cōmune. id p̃fecto debet plerunque in fine collocari. nisi se habuerit quodaz generis modo tunc enim contra fit quod nunc liquido ac perspicue patet: cetero: ac prioris exemplum est. Omnis in adipiscēda uirtute cura opera diligentia ponenda est. Est enim cura solius animi cura opera corporis diligentia utrunque complectitur. Itē plurimum in repub. industrie laboris temporis ponendū est. amicos consilio. uiribus opera adiuuare debemus. Alterius uero exempla sunt nō sunt per se res cōmode expectēde diuitie. uoluptates honores. cōmodo enī generis locū detinet cui⁹ species sunt multe. puta quas modo memorauimus atq̃ item animalia queque homines. equi. leones bonū uidentur appetere sed utcunq̃ sese res habent, si multa sint: quod pluris est, poni debet in fine. Iam uero ad alia.

¶ Multotiens geminatio in quibusdā tam uerbis infinitis quā aduerbiis tanti. ualet quanti id nomen simul & cunq̃: ut quisquis pro quicunq̃. quotquot pro quocunq̃. quantusquantus pro quantuscunq̃. qualisqualis pro qualiscunq̃. utut pro utcunq̃. ubiubi pro ubicunq̃ & id aduerte diligentius.

¶ Accedit pro additur tam usitatū quam pulchrum uideri solet. unde accessio additionē designat igitur accedit ad meas miseras dolor. id est additur.

¶ Confido alias datiuo alias ablatiuo casui iungitur: & in his potissimū uersatur. quemadmodū spectant: ut confido tua uirtute: tua humanitate: tuo consilio. & reliqua euiusmodi.

¶ Credo quoq̃ pro cōmitto ornatissimū est ut credo tibi mea consilia. credo tibi grandem pecuniam. nam grande adiectiuū

probe uel etati conuenit: uel pecunie exemplum supra posuim⁹
Sed hic grandior Nestore uidetur. uidetur quod Nestorem ante *gradior*
cedat etate. & hic est grandis natu grandissim⁹ natu. significat
longeuum hominem atq; admodum senem.

Et quia de natu mentio facta est maior natu ornatissime si-
gnificat seniore[m] sicut minor natu significat iuniorem.

Insuper haud illepidam sit interposita nonnunquam in orati-
one atq; interiecta parenthesis: ut dedisti ad me (que mea ē sum-
ma uoluptas) suauissimas litteras. Omnes amicos (nisi fallor) plu-
rimū admiraris. Scire uelim ex te ea nanque amicorū est cōsue-
tudo) quid nuper in. M. Antoni causa egeris. & ita demum po-
stulantem nostram orationem cuiusmodi interpositionibus a-
spargamus.

Hec res apud me increbuit. ferre significat ad aures peruenit
& notitiam rei significat.

Nescio hanc rem ignoro. me preterit. me fugit. me la-
tet, huius rei nescius sum ignarus sum. hec res scientiā nostram
fugit

Hoc restat. hoc reliquū est perpulchre & magno cum ornatu
idem significat. exēplū est. Omnia tibi & natura & fortuna tri-
buit. reliquū est. ut bene & laudabiliter uiuas. Rumor est quod
uulgo dicitur: & cōmuniter dicitur ornatus sermo est:

Accipere pro audire & cognoscere pueniste dicitur: ut acce-
pi rumoribus quorū incertus est auctor: ut accepi hominum fa-
ma. que certo cōtinetur auctore: accepi nunciis quos nunci⁹. &
qui mittitur affert. Accepi litteris quas ab amicis plerunq; acce-
pimus: & in aliis item in consimilibus.

Pro nominibus articularibus demonstratiuis consueuerunt
oratores addere ce dictiōē in his casibus qui in es desinūt eu-
phonie causa: ut hisce hosce hasce. pro his hos & has.

Sepe prepositio que preponi solet postponitur. & significan-
tia eadem manet in quibusdam semper: que sunt mecum tecuz *ana pre*
secum nobiscum uobiscum. in quibusdam non semper: ut qui- *ple*
cum quocum quibuscum. Te propter ac propter te, idem signi-
ficat: & sic quibuscum id est cum quibus: & in his potissimum
ea prepositionum translatio: fit: que modo enumerauimus.

Clā plerūq; prepositio est. & nonnunquā aduerbiū. Sed ora-
tores prepositionē potius accipiūt. siue iungat ablatiō: ut uti Pri-

B iiii

scianus sentit. siue accusatiuo quod opinatur Donatus: ut clame profectus est. id est me nesciente.

CCorā cum accentu in prima syllaba prepositio est & quid significet nemo est quid nesciat: cū accentu in ultima syllaba aduerbium pulcherrimū est significans: ut ita dixerim presentialiter quo frequentissime docti uiri utuntur: ut apud. M. Cicero- nem. Cupio tecum coram iocari: & corā tecum loqui. Multa ad uerbia in exeuntia etiam in ipsis epistolis pulcherrima sunt: sed hec in primis ruri. uesperi belli. domi. Multa item in o: ut sero serio. consulto postremo modo falso. merito precario. cetera uero in eodē exitu desinentia haud in frequenti sunt oratorū usu. In u pauca inueniuntur: ut diu cuius manifesta significantia est Interdiu quod quasi est infra medii diei tēpus: & noctu pro nocte. quod magis nomen est. unde die noctuq; dicimus.

CNullus nulla nullum nōnunquā pro non presertim cum suus est. uerbo adiuncto: ut nullus sum. interii. Respu. nulla ē quasi non est. & extincta est idque etiam ornatissimū fuerit.

CPresto sum significat adsum: & sepe & fere appareo: & sic idē aduerbium eiusdem uerbi modis omnibus ac tēporibus preuenite cōnectitur in eadē quā modo posuimus significantia: ut presto mihi fuit seruus tuus urbem ingredienti.

CLicet me esse bonū uirum: & licet mihi bono uiro esse utrūque latine atque usitate dicat: s; id posterius magis oratoriū est.

CPerpetuo & in ppetuū aduerbialiter p eodem: & eis frequenter utimur.

CDeuincio uerbū cum pulcherrimū est tum precipue epistolis congruit. significat enim deuincio obligor: & deuinctus sum obligatus sum: sicut & sepe obnoxius. quod nō solum trito more significat: quod noxium est sed etiam deuinctum.

CCollocare apud aliquem beneficium est alicui beneficium facere: ut apud gratos uiros beneficium collocasti.

CGratificor tibi hanc rem preclare usurpatur.

CEt indulgeo uerbum est sane aptissimum & splendidi ornatus quod & datiuo iungitur. & ferme significat do operam: atque ita exponitur: ut hic nimio somno indulget. id ē nimis dormit. nimio cibo indulget: id est nimis comedit. nimio uino indulget: id nimis bibit. & de reliquis consimili pacto indulgere est quasi concedere: & est uerbum quandam designans clemen-

tiam & indulgentem parentem appellamus leuiore erga filio.
ingenio: quod ab ignosco plurimū differt. Liuius in primo ab
urbe condita. Est enim ignosco parco do ueniam siue excusatū
habeo. Ignosco tibi igitur si quid exempli gratia admiseris sce-
leris. Indulgeo uero ut multa agere impune nequeas quorū uer-
borum discrimen diligentissime considerandū est.

Tantus tanta tantum & quantus quanta quantū eo modo se
habent in oratione: ut raro alterum absq̃ altero ponatur ut con-
tio hec tanta est quanta ante hac nunquā fuit. Tribuis mihi tan-
tum quantū nec agnosco nec postulo. Tantū in te est doctrine
quantum doctissimo solet inesse uiro. & ita de reliquis.

Talis & qualis alterutrum celeberrime ponitur. raro utrun-
que. Talem solemus sentire bonum uirū: & subintelligim⁹ qua-
lem dicimus econtrario. Orator est illustris: qualis alter nullus
reperiatur: uerum de his satis.

Vel pro etiam particula multis in locis rectissime congruit.
ut Hannibal fuit Imperator uel omniū prim⁹. Tua eximia uir-
tus ut te amen uel maxime inipellit.

Versor uerbum in frequentissimo est ueterū ac dissertorum
hominum usu per diffusaq; est eius uerbi significantia ac uariis
potest deniq; rationibus exponi ut ego uerso in litterarum stu-
dio id est do operam litterarum studio. uirtus circa difficile uer-
satur est uirtus in difficili consistit. Versamur in tenebris est fe-
re sumus ac uiuimus & quasi stamus in tenebris: & quod est ex-
emplis superioribus declaratum duos sibi plerunque ac frequē-
tius casus postulat. Nam aut accusatiuo iungitur preposita cir-
ca aut ablatiuo in precedente quoniam ante fundum uersari &
ad portam uersabatur perraro dicta sunt. Sed quemadmodum
ceteris rebus omnibus ita huic quoq; summa adhibenda est di-
ligentia.

Nonnunquam due particule ornatissime coniungunt quā-
rum eadem sit utriusque significatio ut enim uero: nam pro ex-
pellenda sententia altera duntaxat sufficere poterat. & simili-
ter sinant sepe dicimus causa explende sententie: eo in loco par-
ticula autem nullam omnino uim habet. Sin enim significat s;.
si. Quo ad pro quo usq; & pro quando non minus ornate poni-
tur quam latine: ut uolo in urbe esse quo ad tu redeas: & ita de
similibus.

B lili

Suscipere non solum. quod tritum uulgatumque est supra se accipere & quodammodo adducere aliquid: sed etiam perornato in epistolis commendatum habere: ut sic suscipe Gajum Cæsarem in suis rebus aduersis que utique postrema significatio: aut quam si quis inspiciat accuratius a priore illa aliena est. **O**ptima illa quoque oratio est: ut positiuo cuipiam adiuncta negatio. contrarii positiui uim ac significationem teneat: sed non ita plene tamen & cumulate illam expleat. cuius rei exempla subiciam. Hic uir est haud improbus significat enim fere hunc hominem probum potius quam improbum esse habendum: & si philosophus haud ignobilis. Histrio non illepidus Miles non instrenuus. Cuius haud quaquam nialus. Nam in his eorumque similibus rectius atque usitatius dicitur quamuis laudis cuiusdam est. sed quasi si diminute & fraudate laudis.

Quod grammatici frequenter dicunt. peto te hanc rem ornatus nec minus latine dici potest. peto a te hanc rem. id plurimum Cicero in epistolis consuevit.

Conficio passiuè uocè crebro usitatum est. quod eo fere quod est per co: & confectus sum id est consumptus: ut uir inops ac miser. fame. frigore. dolore conficitur. & sic annis estate estu conficitur. atque merore labore. senio confectus. & de aliis per multis itidem.

Ablatiui casus non participiorum solum uerum & nominum aliorum in oratione perconcinne ponuntur. presertim si qua fuerit significatio temporis: & de participiis quidem manifestum est: ut regnante Octauiano Cæsare: parata est uniuerso orbi pax. quasi qua tempestate regnabat Octavianus Cæsar. & alia Dionysio siracusis tyrannide gerente. Grauiissima in Sicilia bella sunt gesta. id est quo tempore syracusanorum Dionysius tyrannus erat: sed eodem quoque modo alia quedam sic habent nomina maxime uero si dignitatum atque honorum extiterint: ut Cornelio & Galba edilibus currulibus acte in theatro fabule sunt. Quidam addunt participium existentibus sed nos prohibeamus. quod ad uenustatem orationis pertinet addi oportere. & item Scipione consule peni deuicti sunt Scipione Imperatore euersa est numantia: & reliqua eiusmodi pariter.

Licet tam grammaticæ quam oratorie genitiuos quorumcunque

que casualium cum possessiuis quocūq; casu prelati coniu-
 re quod & Priscianus tradit ut mea causa uenit & ceterorū ami-
 eorum. Meum agrum & M. Antonii populati sunt. Tuo ami-
 co ac fratris gratificare. tuum imperatorē sectare & cōmilita-
 num. O noster & fratris amice. Sua ille confidit & ciuium pru-
 dentia atque ita figuratur constructio in omnibus possessiuis.
 hinc Terentianū illud. Presidio meo atque hospitis idque pe-
 nitus inspicendum sit. Quin etiam discretionis seu abundan-
 tie cuiusdam gratia solet addi cum genitiuo possessoris & no-
 minatiuus possessiuis. Vt suus est. G. Cesaris mos id est eius
 mos & non alterius. Suus Titii filius he res testamento consti-
 tutus est. Suus ut ipse quoque Priscianus exponit ad discretio-
 nem eius qui secundū leges suus non est. id est sub potestate pa-
 tris legitimi non est. Suus autem pro uniuscuiusque proprio ac-
 cipitur. quod ipsum apud uiros etiā eloquentissimos frequēs ē.
 Die quarta: ut Nonius Marcellus testis est & die quarto. non
 idem significant: sed masculino genere preteritum designatur
 tempus. feminino futurum quod uetustissimi tamen aliter pro-
 tulerunt: ut sit die quarto. pro eo quod aliter nudiusquartus di-
 citur nudius tertius: & itidem de aliis.

Tua causa feci & tui causa feci. ne preter ueterum ac doctorē
 consuetudinem. aliquid efficiamus inter sese aut mediocriter
 discernuntur. Nam tui causa tunc dicimus. si quid ei ad quem
 sermonem uertimus prestiterim⁹ ut tui causa ad Antonii ca-
 stra profectus sum quod est tuendi tui gratia: sed tua causa cum
 tua. ut ita dixerim. contemplatione aliquid alteri prestiterim⁹:
 ut tua causa fratris: tui causa egi. Et quia aliquid de his que ad
 possessionem spectant locuti sumus. Haud ab te fuerit differen-
 tiam eam proferre in mediū. que inter genitiuos est primitiui
 & possessiui mei tui sui nostri & uestri quā tamen Priscian⁹ pul-
 cherrime attingit. Vox namq; eadem est a tuis ipsa longe diuer-
 sa. cum genitiuis primitiui simplicē significat possessionē pos-
 sessiui uero duplicem: ut mei amicus est id est meus amicus: sed
 mei filii amicus duplicem habet possessionē alteram meam in
 filio. alteram filii in amico quod eo subiicimus ne cum ornatū
 inquirim⁹ uerborū uim ignorem⁹ ipsam atq; in errorē quem-
 piam imprudentes incidamus. Sed instituta prosequamur.

Hec res mihi in mentem uenit. dicitur & cum genitiuo huius

ius res mihi in mentem uenit nec mihi cure est an pro nomina-
tuo genitiu⁹ positus sit utrunque uero non solum poete sed et
am. M. Cicero usurpauit. Oratores sicut & poete persepe & pre-
sentib⁹ temporibus utuntur pro preteritis nonnunquā & p fu-
turis. Verum id quidem multo rarius sed ecōtrario aut crebro
fit nisi forte in quam uerbum quod futuri temporis est preteriti
loco uel presenti accipiamus. Sed multa que super his dici pos-
sunt. in aliud poti⁹ tempus seruamus. Similis & plenus nomi-
na. id est quorum prius etiā datiuo iungitur. Posterius etia³ ab-
latiuo. oratores ut plurimum ac fere semper genitiuo coniun-
gunt: ut Similis est tutorū maiorum dignitatis & officii plenus.
nonnunquam uero est per raro proferuntur cum superioribus
casibus.

E Sepenumero maioris significantie causa uel ornatissime im-
peratiuis subiunctiua iunguntur: quid Cicero efficere sepe sole-
bat quale est illud Cura ut uir sis: & alio in loco scribens ad fi-
lium. Effice & labora: ut excellas.

Decurritur spacium. Cenatur rombus. Prandetur turtur. cō-
similia pulcherrime dicuntur atque: sicut absoluta interdū uer-
ba obliquis casibus adiunguntur. Ita transitīua quoque licet nō
nunquam non solum pro grammaticorū more: sed etiam pro
oratorū consuetudine absolute proferre. presertim uero: si quas
sui passio cum actione ipsa significatur. qualia sunt amo. lugeo
rideo. metuo. que tñ transitīua sunt tunc absolute pferuntur.

Que in bundus exeunt nomina. non tam similitudinem si-
gnificant. quid plerique arbitrantur quam abundantīā quan-
dam potius ac uehementiam: ut gloriabundus non taz glorian-
ti similis: quam abnnde sese uehementer que efferēs quam opi-
nionem eloquentium. ac eruditissimorum hominum ubique
testimoniis comprobata. tu quoque firmiter amplectere. Nā
ut omittam alios. Au. Gelli⁹ probatissimus auctor ex senten-
tia quoque doctissimi Apollinaris. Letabundus dicitur inquit
qui longo atque abundanti in errore est: & tu quoque ita iisdē
utere nominibus. Fretus ta tū incerte originis & ablatiuo iun-
ctum pulcherrimum est: & significat ferre confisum ac muni-
tum: ut uestra humanitate fretus: uestra fretus sapientia. nō mea
uirtute fretus.

Certiorē facere usitate aq̄ frequēter in epistolis usurpanē. Nā

satio te hac de re certioreni. est tibi significo hanc rem ut sepissime uelim me de tua ualitudine facias certioreni.

CHabeo uaria constructione figuratum. plurimum ornat⁹ habet: ut bene hec res se habet. quod est fere: ut ita dicam. stat bene hec res. Et ita bene habeo me: & cum participis bene me habetur. quod est male.

Participia sepe numero futuri tēporis ornatissime usurpantur ut scripturus sum ad Scipionē litteras. quod est fere debeo scribere. & alia. Tu ad edes Crassiturus es: quasi ire debes. Cicero est athenas profecturus debet athenas proficisci. Plancus in cyprum traiecturus est fere nauigare debet in cyprum. quod idcirco ita exposuimus. quoniā is proprie nauigare is transmittere. is soluere eum locum significat. unde proficiscimur is demum traicere dicitur quod calcem designat. qui rate uehitur Cicero soluit athenis & in Asiam traiecit. uerum ad propositum redeundum est.

Illa igitur participia que a uerbis passiuis manant & passiuoque exponi debent: ut cuius insons animus est mulctandus non est. id est mulctari & puniri nō debet. Sōtes accusandi sunt id est accusari debet. Vir flagitiosus trudendus est in carcerem. coniciendus in uincula. & alia reliqua exponantur: ut supra diximus. Nec tamen negauerim quin eorundē participiorū. alia quoque ratio sit. Sed ea nos modo prosequimur in presentiaque uenustius eloquium reddunt.

Quid repeto nōne pulchre ponitur. siquid ei accesserit. neque accusatiuus solum casus: sed etiā ablatiu⁹: ut Repeto hanc rem memoria. quid non teneo memoria significat: ut permulti existimant: sed potius memoria uoluto. reminiscor. & quasi obliuioni traditā rursus inuestigo memoria hoc nos uti uerbo ornatissime poterim⁹ quoniā eodez & ueteres eloquentissimi frequenter usi sunt. Hinc illud Ciceronis in libro de oratore. Cogitanti mihi & memoria uetera repetenti. & Africanus a Menio accusatus tribuno plebis quod ab Antiocho pecuniā accepisset. cōmodissime. eo uerbo usus. memoria inquit. quiritēs repeto hunc diē hodiernū esse. quo Hannibalē penum inimicissimum huic imperio uici in terra Affrica: & pacē nobis ac uictoriā peperit inseparabilē ueget⁹ captus ingeniti uoluptate longius in

Africam uerbis referendis progressus sum.

¶ Quamobrem ad nostrum institutum se referat oratio.

¶ Optimum factum fuerit ne eisdem aut modis orationis aut uerbis utamur. & quod initio diximus uaria plurimū probatur oratio: & si ueluti quibusdam flosculis aspergitur: ut pro mori diem obire morteꝝ appetere. animā expirare. uita decedere. uel excedere uita animam efflare. uita defugi rebus humanis. excedere. ex uita migrare. res deferere humanas. exire de uita mortem obire. interiere. occidere. consimiliaque. Et item pro uiuere. Viuere uitam. uitam agere. degere etatē. & ne singulari cuncta complectar. illud quoque hoc in loco animaduertendū sit. quod sicut sepe dicimus ludo ludū. pugno pugnam. seruo seruitutem. doleo dolorem. & similia. ita & interdum uiuo uitam uiuo felicem seu miseram uitam: ut si quis dixerit. qui expeditā uirtutem fuerint confectati. hi uiuent beatam atque īmortaleꝝ uitam: & qui preclarum certamen certauerit. amplissimis meritis donabitur. Et quid de uariis dicimus orationis modis id ipsum de singulis partibus intelligendū sit ut pro oro. rogo. precor. obsecro. obtestor. pro quasi pene. ferme. fere. & alia tu ipse coniecta.

¶ Id genus pro eius generis. quod fere simile nomen exprimit pulchre & usitate dicitur: multa sunt id genus monstra de multis id genus rebus loquuntur quod est similibus. & ita in aliis.

¶ Ex sententia quasi secundum uoluntatem. & prospere: ut gesta res est ex sententia quod est prout optabam. & id tibi euenit ex sententia. & multis in locis consimiliter.

¶ Inferre iniuriā. quasi iniuriā facere. Manus inferre alicui est aliquem pulsare. Impetū in quempiā facere est ferire cum impetu quempiā & quasi ui odoriri. & irruere.

¶ Dare ueniam pulcherrimum est ignoscere & licentiam concedere.

¶ Ab initio etatis habui te amicum. a teneris annis a paruulo. a primis etatis temporibus. a teneris: ut greci dicunt unguiculis a cunabulis ipsis amicitia mihi tecum est. & huiusmodi. Liuius etas pulcherrime adolescentiā significat.

¶ Ferire sedus optime atque optimus causis: & fecialium consuetudine significat sedus componere: ut persepe ictum seu percussum sedus est constitutum & compositum.

Est mihi nomen Scipionis. Scipioni cognomen Africano fuit. Cui Pago troiano nomen erat. & sic de reliquis datiuo casu per usitate dicitur. ac pulcherrime que eodem & aliis quoque modis dicuntur: sed frequentius modos superiores apud eloquentes & doctos viros inuenies.

Quin tritum uerbum uolumus ostendere & quod in ore populi est utimur: uel impersonali Fertur uel personali uerbo aiunt. & nonnunquam dicitur. & ut preponimus exempla sunt huiusmodi. Nam sirenes ut aiunt surda. debemus aure transire & item nam ita fertur. ut nusquam tuta sit fides. Item minime turpe est. quod dicitur tumultuantem de gradu eiici.

Nonnunquam & ita dicimus. noctem super mediam uigilauimus quod est ultra mediam noctem idque & seruius ipse testatur. & quorundam ueterum comprobatur auctoritas.

Contra sermonem tuum tendo. est respondeo tibi. sicut & tendo contra: inter est tibi occurro: sed hoc aut in frequenti usu oratorum inuenies.

Macte magis aucte & glorie ac laudis sermo. & plerumque ablatiuo iungitur ut macte uirtute esto. idque & poete usurpant: & scriptores historiarum. & demum oratores ipsi: qui sermo ut multi eruditissimi tradunt a sacris deductus est.

Quotiens alicuius explicaturi summus siue genus seu locum. gentile ac patrium nomen effingimus. quod qui secus effecerit fortasse haud latine locutus sit. sed illepide penitus atque indecore: ut qui fuerit a Syracusis oriundus non de Syracusis dicendus. sed Syracusanus est. non de athenis: sed atheniensis. non de Clusio. sed clusinus. atque in generibus & familiaribus non de cum ablatiuo utimur: ut multi: sed inde nomen effingimus. ut non de Scauris sed Scaurus. non de Gracchis. sed Gracchus. non de Catulis. sed Catulus. non de Dattis. sed Dattus. quam quidem ad rem id merito afferendum sit. Quod Plinius ipse aiebat. quod deriuationes firmas non habent regulas. Sed exeunt terminanturque uti ipsis auctoribus placet. sicut a Tauro taureum & Taurinum dicimus. & quos nos Romanos dicimus: dicunt Greci Romeos. quos nos Carthagenenses illi Carchidonios. Sed in ensis in us atque in as. que ad loca pertinent frequentiores terminationes sunt: ut Albanensis. Cremonensis. clusinus. lacedemoniis. mithilenus. thebes. corini.

thius. syracusanus. thebanus. arpinas & sarfinas. Alii quoque sunt eorundem nominum exitus: sed hi frequentiore usu celebrantur quod idem in quibusdam aliis sit. que neque a generis nominibus finxere. neque loci ullius: ut Terentianus chremes prodichius. Hercules Platonius Giges. Socraticus. gorgias. que omnia a propriis profecta sunt atque originem traxere: sed que alia hac de re dici possunt tu ipse cogitatione complectere.

CConor hanc rem optime ac uenuste dicimus presertim si difficilior sit & ardua. quo pacto Cicero sepe utebatur: ut de perfecto oratore. Magnū opus & arduū. arduum brute conamur. & studeo siquid studiosius effecturi sumus. Etiam accusatio pulcherrime iungitur desiderio uerum pulcherrime positum. Nam cum desiderium sit absentium rerum. sepe dicimus desidero amorem tuum. id est tu non me amas. desidero prudentiam tuam quasi sis inspiciens: & ita de aliis.

CComplector per diffusum est atque ornatum uerbum presertim uero aliquibus additis hac ratione: ut te amore atque beniuolentiam complector quod est te amo. Cogitatione complector. quod est cogito. & id est animi. sic complector re est facultate consequor & est rei ipsius.

CIllud ignorandum non est quod gerundius modus ab omni uerbo similiter preceatur. si quando nobis eo opus foret ut cantando rumpit anguis. est enim ut ait Seruius dum cantatur. & alio loco actiue dictum est ut cantando tu illum rumpis. id est dum cantas id est facere oratores atque usurpare queunt.

CPutant nonnulli nil interesse si quis dixerit quarto preteritor: & quartus preteritor. & sic de ceteris: sed magna est differentia: ut. M. Varro testis est. nam quarto preteritor locum significat & res ante factos. quartum uero preteritor designat tempus. Caue igitur diligenter: ne perperam hisce utaris rationibus. neque contra ueterum atque eloquentium more consuetudinemque faciamus: quia tertium consulat tertio consul non idem significant.

CSed ne plura iam sequar nam infinite pene homini precipi solent. id tene memoria. quod non rure esse: sed ruri dicimus quod tu Propertius. Festus affirmat. tu. P. Terentius comprobatur. ait. n. Ruri se continebat quod obrem si qua iam reliqua sunt paucis expediamus. Nam cum pro conficiendis epistolis. hec potissimum attingerimus si salutat omnis formulam & calendarum Iduum nonarumque observationem patefeceris tunc huic paruo instituto finem ac modum statuemus.

Vale igitur ac Salue uerba. M. Varonis & omnium doctissi-
 morū sententia idē significare uidentur quibus nos alias in sa-
 lutando. alias in execrando utimur ex quo & terrentianū illud
 est. Valeant qui inter nos diffidiū querunt ac mortuis quoq; q-
 mortaliū uita decesserunt quibus nullā huiusce lucis salutē op-
 tare possumus nōnunquā uale dicimus & ueteres ipsi quondam
 iisdem idē uerbū pro more dicebāt quasi nil amplius sibi uiuē-
 tibus cū mortuis futurū esset: & in perpetuū ab eorum iam aspe-
 ctu discederent: nā neq; ualent illi neq; salui esse possunt ob ean-
 dem rem addūt nōnulli bene aduerbiū feliciterue & siqua sunt
 eiusdē modi significantie uerū tamen in epistolis ipsis. Plerūq;
 enim ad amicos mittimus uale in fine dicere consueuimus abs-
 q; ulla aduerbii accessione per inde atq; animi eis uite salutem
 ac felicitatem exoptamus.

Quid igitur uale si querat quo ue pacto utendū sit nosti p sal-
 lute autē nos dicimus salutē dico & quē salutare cupimus dati-
 uo casui aptissime posuerimus ut uale & Cesari dic salutē. Alia
 quoque erit salutandi ratio ut iube. Scipionē saluere quod ē Sci-
 pionem saluta. Nani his modus uini quandā desiderii cōtinet.
 & pro antiquorū consuetudine infinitus modus in alium tran-
 sit ut Iubeo te saluere id est salue. Iubeo te gaudere. pro gaude.
 Quod uero alii ex mea parte dicunt multo quidem ornatī⁹ uel
 meo nomine uel meis uerbis.

Quotam autē cuiusq; mensis diē uolemus intelligi calendis
 nonis idibusq; notam⁹ neq; quid ille sibi uelint explicari nunc
 consiliū est. Sed quo pacto singulorū mēsiū dies ab eis anno-
 rationē iusciunt. Quāobrem intelligendū primis est primos
 cuiusque mensis dies Calendarū appellatione notati secundū
 quas notarū dies constituunt & in aliis quidē mēsiū fixa lu-
 ce. Martio Maio Iulio Octobri. In aliis autē quarta Ianuario.
 Febuario Aprili Iunio Augusto Septēbri Nouēbri & Decem-
 bri. Atq; omnes hi dies qui inter Calēdas & Nonas intercesse-
 rint. nonarū cognominatione censentur. ubi & numerū memi-
 nerim⁹ ac nouas ipsas & Calendas ablatiuo casu constituimus.
 has accusatiuo: sed inter numerandū & prepostero utemur or-
 dine & nouarū diē cōnumerabimus. At nouis exactis p̄ximos
 octo dies. idque in quo mense similiter & iduū cognominatio-
 ne significabim⁹ s; pari rōne: cū ordinis. tū annumeratōis reli-

quas uero eius mensis quot superfuerint dies Calendarum appellatione notabimus que futuri ac proximi sint mensis. neque ordinis: neque annumerationis ratione imutata. atque id omne exemplo illustrandum est cuius curriculum uno ac trigesimo die conficitur.

¶ Prima itaque dies. Calende erunt Martii.

Secunda

Sexto nonas Martii.

Tertia

Quinto nonas Martii.

Quarta

Quarto nonas Martii.

Quinta

Tertio nonas Martii.

Sexta

nō secundo nonas dicitur. Sed pri

die nonas: & ita in Idibus atque Calendis.

Septima die

None erunt martii.

Octauo

Octauo idus martii.

Nona

Septimo idus martii.

Decima

Sexto idus martii.

Vndecima

Quinto idus martii.

Duodecima

Quarto idus martii.

Tertiadecima

Tertio idus martii.

Quartadecima

Pridie idus martii.

Quintadecima

Idus erunt martii.

Sextadecima septimodecimo Calendas apriles. quoniam is mensis proximis consequitur.

Decima octaua

Quintodecimo Calendas apriles.

Decimanona

Quartodecimo Calendas apriles.

Vigesima

Tertiodecimo calēdas apriles.

Vigesima prima

Duodecimo calendas apriles.

Vigesima secunda

Vndecimo calendas apriles.

Vigesima tertia

Decimo calendas apriles.

Vigesima quarta

Nono calendas apriles.

Vigesima quinta

Octauo calendas apriles.

Vigesima sexta

Septimo calendas apriles.

Vigesima septima

Sexto calendas apriles.

Vigesima octaua

Quinto calendas apriles.

Vigesima nona

Quarto calendas apriles.

Trigesima

Tertio calendas apriles.

¶ Trigesima prima & nouissima pridie Calendas apriles & in ceteris omnibus eadem seruanda est ratio. Dierum autē numerus

haut te lateat qui in promptu est omnibus. Pridie autē calēdas pridie nonas. pridie idus dicitur: & significatur quod uetustissimi dicebāt. die pristini pro aduerbio quod significat die pristino: sicut & peruetusto more die craftini & die quinti & die quinto similiter pro aduerbio. Verū nos priscā nimis & horridiorē uetustatē ubique fugere ac uitare debem⁹: ut bene & preclare Caesar precipere solebat tanquā scopulum sic fugiendū esse inauditum atque insolens uerbum. pro genitiuis autē mensium recti⁹ possessiua finxerimus nomina: ut pro calendis martii. Calēdas martias dixerimus: & ita apriles Maias Iulias aut quintiles: augustas septembres: & ita Ianuarias & Februarias.

¶ Quod autē in calēdis nonis idibusq; ablatiuo iungim⁹. idē possumus in actum transferre: & ad preponere sed id significas tempus fere diuturnum ut decimo calendas februarias dedisti ad me litteras. ego uero ad octauas Idus Ianuarias ad te scripseram. habet enī uim tēporis uehementer hoc posterius.

¶ Ne igitur plura scribā hec mihi in presentiarum sese obtulerunt que annotatu digniora uisa sunt. queque tibi multo plus fortasse conducent. quā illorum preceptiones qui easdē & epistolis & orationibus partes tribuunt quorū penitus eripiendus est error atque ita sciēdum ut in litteris ipsis apte cōcinne: lucideque scribamus: ac nostrā sententiā atque mentē quam cōmodissime aperiāmus. Quod cum hac diligenter tenueris ex infinito pene harum rerum numero alia quedam non minus fortasse utilia: sed multo grauiora subnectam. Quāobrem ut cupiddissime facis. studia litterarum complectere & que indies assequere. ad exercitationem accōmoda.

¶ Vale.

¶ Finis.

¶ Expliciunt Elegantie Augustini Datti.
Impresse Florentie ad petitionem Ser Petri Pacini de Piscia.

